

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ

Ιορδάνης Αρζιμάνογλου

Η Ζώνη Καινοτομίας Θεσσαλονίκης μπορεί να γίνει one stop shop στο τομέα της υψηλής τεχνολογίας

■ ANNH ΚΑΡΟΛΙΔΟΥ

• Μέχρι και φορο-απαλλαγή, για ορισμένα χρόνια, για τις νεοσύστατες εταιρείες υψηλής τεχνολογίας.

• Η Ε.Ε. ενισχύει τη συνεργατική δράση μεταξύ των ζωνών καινοτομίας.

Αλεξάνδρεια Ζώνη Καινοτομίας και Θεσσαλονίκη έχουν προοπτικές επιτυχίας στην αναπτυξιακή τους στόχευση στο χώρο της υψηλής τεχνολογίας, εάν και εφόσον υπάρξει ξεκάθαρη στρατηγική με όραμα, φορολογικά κίνητρα για επενδύσεις, αξιοποίηση των ευρωπαϊκών προγραμμάτων και πόρων ΚΑΙ πνεύμα δραστηριότητας συνεργασίας, Εσωτερικά, σε επίπεδο διοίκησης και προσωπικού, Τοπικά, με όλους τους σχετικούς φορείς, όπως και Υπερεθνικά, με ανάλογα ιδρύματα της Ε.Ε. και του διεθνούς χώρου.

Τις απόψεις του για το πώς θα πρέπει να οργανωθεί και να λειτουργήσει η «Αλεξάνδρεια Ζώνη Καινοτομίας Α.Ε.» κατέθεσε στο «Τεχνογράμμα» ο διευθύνων σύμβουλος της, **δρ Ιορδάνης Αρζιμάνογλου**. Ο καθηγητής Αρζιμάνογλου, γενετιστής, διευθύνει από το 2003 το *Biomedico Forum*, μια στρατηγική μονάδα ανάπτυξης για τη Βιοτεχνολογία στη Δανία, συνδεδεμένη με το Πανεπιστήμιο του Aarhus. Ο δρ Αρζιμάνογλου εργάστηκε για 10 χρόνια ως ερευνητής στην Ιατρική Σχολή του Πανεπιστημίου Κορνέλ της Νέας Υόρκης. Εκεί, ειδικεύτηκε στην Κλινική Μοριακή Γενετική, δίδαξε το συγκεκριμένο αντικείμενο με την ιδιότητα του επίκουρου καθηγητή Μοριακής Γενετικής και διηύθυνε το Τμήμα Γενετικής του Καρκίνου στο Τμήμα Γυναικολογίας του Νοσοκομείου Lenox Hill.

Μετά την απόκτηση διπλώματος στη Διοίκηση Επιχειρήσεων (IBM) από το Πανεπιστήμιο της Βοστώνης, εργάστηκε για την ανάπτυξη εταιρειών βιοτεχνολογίας στο Βέλγιο και στο Λουξεμβούργο, ενώ έχει σημαντικότατο συμβουλευτικό και συγγραφικό έργο.

■ Έχοντας την εμπειρία του *Biomedico*, ποια πιστεύετε πως είναι τα σημεία που κρίνουν την επιτυχία μιας ζώνης καινοτομίας;

«1) Στρατηγική με όραμα για τη ανάπτυξη της καινοτομίας στη μητροπολιτική Θεσσαλονίκη. Η προσωπική μου εμπειρία από την Δανία, το Βέλγιο και τις ΗΠΑ συνγορεύει στο ότι ο οργανισμός "Ζώνη Καινοτομίας Θεσσαλονίκης" θα μπορούσε να λειτουργήσει ως όχημα ανάπτυξης με σκοπό την ανάληψη πρωτοβουλιών και το συντονισμό επιχειρηματικών και ερευνητικών δράσεων με άξονα τη καινοτομία σε όλη την έκταση της Ζώνης.

2) Θεσμοθέτηση ισχυρών φορολογικών κινήτρων του τύπου των ζωνών καινοτομίας "Dubai Internet City", και της "Singapore Biopolis" αλλά και του «State of Delaware» τα οποία προσελκύουν μεγάλο αριθμό μικρών και μεγάλων εταιριών να εγκατασταθούν σε αυτές. Πιο ειδικά όσον αφορά τις νεοσύστατες εταιρίες υψηλής τεχνολογίας που είναι συνήθως spin-off πανεπιστημίων, μια πολιτική σοβαρής φορολογικής ελάφρυνσης αν όχι πλήρης φοροαπαλλαγή για τα τρία πρώτα χρόνια λειτουργίας τους, θα είχε ως αποτέλεσμα την εγκατάσταση μικρών εταιριών υψηλής τεχνολογίας από όλη τη ΝΑ Ευρώπη στη Ζώνη και άρα θα προσέδιδε ιδιαίτερα ανταγωνιστικό πλεονέκτημα στη περιοχή.

3) Διοίκηση/Ανθρώπινο δυναμικό: Υψηλού επιπέδου αποτελεσματική συνεργασία προέδρου και διευθυνόντος συμβούλου. Ενεργή συμμετοχή των μελών του διοικητικού συμβουλίου με ανάληψη projects, ατομικά, με βάση την ειδικότητα του καθενός και ύστερα από έγκριση του Συμβουλίου. Υπαρξη στελεχών με business development skills και επαρκή γνώση νέων τεχνολογιών.

4) Διεθνείς σχέσεις/Δικτύωση/ Εκπροσώπηση των συμφερόντων της Ζώνης σε Ευρωπαϊκούς και διεθνείς οργανισμούς/fora, που εστιάζουν στη καινοτομία στην επιστήμη, τεχνολογία, και στο business development».

■ Πιστεύετε ότι η Αλεξάνδρεια Ζώνη -από τις μέχρι τώρα κατευθύνσεις των τοπικών ερευνητικών ιδρυμάτων αλλά και του ευρύτερου R&D - έχει σαφή προσανατολισμό;

«Χωρίς να έχω ακόμη επαρκή γνώση της ερευνητικής και επιχειρηματικής δραστηριότητας που γίνεται στη ευρύτερη περιοχή, τολμώ να πω ότι η Θεσσαλονίκη δεν φαίνεται να είναι εξαίρεση του κανόνα που ισχύει για τις περισσότερες περιοχές της Ευρώπης, και ο οποίος λέει ότι τα ερευνητικά πράγματα αναπτύχθηκαν αυτόνομα, με βάση την ατομική πρωτοβουλία, χωρίς γενικότερη στρατηγική, όραμα, και άρα χωρίς σαφή προσανατολισμό ως προς τη χάραξη προτεραιοτήτων. Ως συνέπεια αυτού, οδηγηθήκαμε στη σημερινή κατάσταση όπου η εμπορική αξιοποίηση (commercialization) των εφαρμογών της έρευνας και καινοτομίας είναι το σημαντικότερο πρόβλημα για την ανάπτυξη της Ευρώπης, σύμφωνα με τον Ευρωπαϊκό Επίτροπο για την Έρευνα. Εξαιτίας ακριβώς αυτού του προβλήματος, υιοθετήθηκε η πολιτική της ίδρυσης και ενίσχυσης περιοχών/ζωνών/clusters καινοτομίας της Ευρώπης με βάση την ειδική τεχνολογία της κάθε περιοχής. Παράλληλα ενισχύεται η συνεργατική δράση μεταξύ των περιοχών αυτών, ώστε να μπορούν να ανταγωνιστούν αυτοδύναμα διεθνώς».

■ Αν ληφθούν υπόψη τα υλοποιημένα ευρωπαϊκά 'πειράματα' π.χ. σε Γαλλία, Γερμανία, Δανία, ποιο βρίσκεται πλησιέστερα στις δυνατότητες και προοπτικές της δικής μας περιοχής και, κατά συνέπεια, τι θα πρέπει να επιχειρηθεί;

«Τα μοντέλα αξιοποίησης της νέας γνώσης και καινοτομίας που γεννούν τη νέα οικονομία και τα οποία έχουν επιχειρηθεί σε χώρες όπως η Δανία, Σουηδία, Βέλγιο, Ολλανδία ίσως να είναι τα πλέον κατάλληλα και αποτελεσματικά για την Ελλάδα, σε σχέση με αυτά μεγαλύτερων Ευρωπαϊκών χωρών λόγω και του παράγοντα της κρίσιμης μάζας που απαιτείται για να μπορέσει να ανταγωνισθεί μία περιοχή σε Ευρωπαϊκό επίπεδο. Αυτό φυσικά δεν σημαίνει ότι η Θεσσαλονίκη δεν θα πρέπει να λάβει υπόψη της τη πολύ σημαντική εμπειρία από την ανάπτυξη και τεχνολογία ζωνών καινοτομίας των μεγαλύτερων Ευρωπαϊκών χωρών. Από το χώρο που έχω μεγαλύτερη εμπειρία, τη βιοτεχνολογία, θα ήθελα να αναφέρω ενδεικτικά παραδείγματα οργανισμών/εταιριών που πέτυχαν στη διαχείριση και ανάπτυξη των αντίστοιχων ζωνών καινοτομίας, και από τα οποία μπορεί να αντληθεί ιδιαίτερα χρήσιμη εμπειρία για τη Ζώνη της Θεσσαλονίκης:

1) Medicon Valley Academy (MVA), Δανία (3rd cluster στην Ευρώπη), με ισχυρή παρουσία μικρομεσαίων εταιριών που αναπτύσσουν μεγάλο αριθμό καινοτόμων προϊόντων και οι οποίες επιτυγχάνουν σημαντικό αριθμό συμβολαίων και εμπορικών συμφωνιών με αντίστοιχες μεγαλύτερες Αμερικανικές εταιρίες.

2) Vlamsee Institute of Biotechnology (VIB), Βέλγιο, με ιδιαίτερη επιτυχία στη καινοτομία και στο virtual μοντέλο οργάνωσης και ανάπτυξης με πρόεδρο το διακεκριμένο Έλληνα επιστήμονα καθηγητή Φ. Καφάτο.

3) Karolinska Επιστημονικό και τεχνολογικό πάρκο, Σουηδία, με ιδιαίτερη επιτυχία στα θέματα μεταφοράς τεχνολογίας συμπεριλαμβανομένης της πνευματικής προστασίας/πατεντών.

4) Netherlands Genomic Initiative (NGI), Ολλανδία. Ίσως ένας από τους πλέον δυναμικούς οργανισμούς/δίκτυα με αυτόνομη χρηματοδότηση της τάξης των 300 εκ. ευρώ, στον οποίο έχει εμπιστευτεί η Ολλανδική κυβέρνηση το συντονισμό της ανάπτυξης της καινοτομίας στη βιοτεχνολογία με τη συνένωση των ερευνητικών ινστιτούτων και εταιριών στη βάση επιλεγμένων καινοτόμων projects».

■ Από τι θα εξαρτηθεί η επιτυχία της Ζώνης Καινοτομίας Θεσσαλονίκης; Θα βοηθήσει η αξιοποίηση Κοινωνικών πολιτικών και η στήριξη από κυβερνητικής πλευράς;

«Η γνώμη μου είναι ότι το ανταγωνιστικό πλεονέκτημα (competitive advantage) για τη Ζώνη Καινοτομίας Θεσσαλονίκης θα μπορούσε να προέλθει από: 1) Πραγματικά πρωτοποριακές ιδέες που αφού ωριμάσουν θα μετουσιωθούν αρχικά σε ερευνητικά projects, στη συνέχεια pilot projects με σαφή εφαρμοσμένο στόχο, και κατόπιν θα πρέ-

πει να περάσουν με επιτυχία όλα τα αναγκαία στάδια ανάπτυξης (business development) με τελικό σκοπό την ανάπτυξη καινοτόμων προϊόντων και/η υπηρεσιών. 2) Την ικανότητα του ερευνητικού και επιχειρηματικού δυναμικού στη καινοτομία και στις νέες τάσεις της τεχνολογίας. 3) Την ύπαρξη εξειδικευμένων στελεχών με business development skills. 4) Ένα ιδιαίτερα ελκυστικό φορολογικό καθεστώς ειδικά για τις νεοσύστατες (start-ups) καινοτόμες εταιρίες στα πρώτα χρόνια από την ίδρυση τους. 5) Τη στενή συνεργασία με έμπειρους οίκους του εξωτερικού που εξειδικεύονται σε business development, IP, early stage funding, early stage deals, licensing etc και 6) τη δυναμική παρουσία της Θεσσαλονίκης μέσω της Ζώνης στα παγκόσμια κέντρα λήψης αποφάσεων σχετικά με τις νέες τεχνολογίες και τη καινοτομία και οι οποίες θα καθορίσουν σε μεγάλο βαθμό τις τάσεις ανάπτυξης που θα κυριαρχήσουν τις επόμενες δεκαετίες».

■ Για τέτοιου είδους εγχειρήματα τι σημαίνει η διασύνδεση με άλλες ζώνες καινοτομίας, με τον επιχειρηματικό κόσμο, με ακαδημαϊκά ιδρύματα και ερευνητικά κέντρα της Ελλάδας και του εξωτερικού;

«Θα έλεγα ιδιαίτερα κρίσιμη και απόλυτα αναγκαία. Τα τελευταία 5 χρόνια δίνεται ιδιαίτερη έμφαση από πλευράς Βρυξελλών αλλά και εθνικών κυβερνήσεων στην ενίσχυση της δικτύωσης των διαφόρων Ευρωπαϊκών περιοχών μέσω της δημιουργίας ζωνών καινοτομίας στη βάση των ειδικών χαρακτηριστικών της κάθε περιοχής (clusters, valleys etc). Οι ζώνες αυτές συνήθως περιλαμβάνουν στο εσωτερικό τους τεχνολογικά/επιστημονικά πάρκα, ερευνητικά κέντρα και μικρές εταιρίες. Στη βάση αυτή, ενισχύεται από τη μία μεριά η δικτύωση μεταξύ των μελών μίας ζώνης καινοτομίας (local networking organizations), και από την άλλη μεταξύ των διαφορετικών ζωνών στην Ευρώπη μέσω οργανισμών - ομβρέλα όπως το supernetwork «Scanbalt», το οποίο περιλαμβάνει ζώνες καινοτομίας από περιοχές 11 χωρών που τις βρέχει η Βαλτική θάλασσα».

■ Πώς βλέπετε να αναπτύσσεται η Ζώνη, μέσα στο όλο πλέγμα των δραστηριοτήτων που υπάρχουν στη περιοχή και αφορούν στην έρευνα και τη καινοτομία, π.χ. θερμοκοιτίδες επιχειρήσεων, ινστιτούτα ερευνητικά, πανεπιστημιακά εργαστήρια;

«Πολύ σημαντική ερώτηση αυτή, επιτρέψτε μου να τονίσω. Σε πρώτη φάση απαιτείται μια αναλυτική χαρτογράφηση του ερευνητικού χώρου που θα πληροφορήσει για το βαθμό καινοτομίας, τα assets της περιοχής, τη συμμετοχή των νέων τεχνολογιών και τα πιθανά breakthrough projects τα οποία διεξάγονται, καθώς επίσης και τις τοπικές πρωτοβουλίες για την ενίσχυση της καινοτομίας. Σε δεύτερη φάση χρειάζεται μία γόνιμη συνεννόηση και συντονισμός των δραστηριοτήτων

της Ζώνης με τις υπόλοιπες τοπικές πρωτοβουλίες, ώστε να αποφευχθεί πιθανή αλληλοεπικάλυψη δράσεων με άσκοπη κατανάλωση ενέργειας. Σε τρίτη φάση ίσως θα έπρεπε να εξεταστεί σοβαρά η πιθανότητα μία κοινής στρατηγικής με όραμα για όλους τους τοπικούς φορείς κάτω από κρατική χρηματοδότηση που εστιάζουν στην έρευνα, καινοτομία, και επιχειρηματικότητα με τελικό σκοπό την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και εικόνας της Θεσσαλονίκης στην Ελλάδα αλλά κυρίως στο εξωτερικό (EU added-value)».

■ Θα υπήρχε ενδιαφέρον, από ξένους φορείς (π.χ. R&D τμήματα μεγάλων επιχειρήσεων) να συμμετέχουν σε έργα της Ζώνης, με συγκεκριμένο αντικείμενο και στόχευση;

«Αυτό πραγματικά εξαρτάται από εμάς και το έργο μας. Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι θα ήταν ιδιαίτερα σημαντικό για την Ελλάδα συνολικά και όχι μόνο για τη Θεσσαλονίκη, αν η Ζώνη κατάφερνε να πείσει μεγάλες εταιρίες του εξωτερικού να εγκαταστήσουν στην περιοχή της τμήματα R/D και business development, τα οποία λείπουν από την χώρα γενικότερα. Δεν είναι εύκολος στόχος για να πείσει αλλά ούτε και αδύνατος. Σε μία τέτοια προοπτική, θα μπορούσε κάποιος να μιλήσει για μία αλυσίδα γεγονότων που θα συνέβαινε ως συνέπεια της πιθανής εγκατάστασης, με προφανή θετική επίδραση σε όλη τη Βόρειο Ελλάδα. Τέτοια γεγονότα περιλαμβάνουν τη γέννηση δορυφορικών στη μεγάλη εταιρία επιχειρήσεων και υπηρεσιών, την αύξηση των θέσεων εργασίας σε τομείς υψηλής τεχνολογίας και την είσοδο της περιοχής Θεσσαλονίκης στον Ευρωπαϊκό χάρτη υψηλής τεχνολογίας και βιομηχανίας».

Για να επιτευχθεί όμως αυτό, η Ζώνη θα πρέπει να λειτουργήσει σύμφωνα με το πετυχημένο μοντέλο που καλείται «one stop shop» ώστε όλοι οι ενδιαφερόμενοι επενδυτές, εταιρίες, ερευνητές να «κτυπούν» μία και την ίδια πόρτα για να συνεργαστούν με φορείς μέσα στη Ζώνη. Ένα παράδειγμα ιδιαίτερα επιτυχημένου τέτοιου οργανισμού από τη Δανία που βασίζεται στο παραπάνω μοντέλο λέγεται "Invest in Denmark" και είναι αυτόνομο οργανωτικά τμήμα του Υπουργείου Εξωτερικών της Δανίας που λειτουργεί σε συνεργασία με τοπικές ζώνες καινοτομίας. Επιπλέον, η Ζώνη θα πρέπει να χρησιμοποιήσει πλατφόρμες επικοινωνίας όπως διεθνείς οργανισμούς και πρεσβείες (προηγούμενη εμπειρία έδειξε ότι οι πρεσβείες είναι αρκετά αποτελεσματικό κανάλι επαφής με key partners). Πιο ειδικά για τη Ζώνη Καινοτομίας Θεσσαλονίκης με βάση τα παραπάνω πιστεύω ότι θα ήταν επωφελής η στενή συνεργασία με τοπικούς οργανισμούς μεν, οι οποίοι όμως μπορεί να ανοίξουν λεωφόρους κρίσιμης διασύνδεσης και πληροφορίας με το εξωτερικό όπως

CEDEFOP, US Consulate & Τράπεζα Εμπορίου & Ανάπτυξης Ευξείνου Πόντου κ.λ.π»

■ Ποιοι είναι οι επιτεύξιμοι μεσοπρόθεσμοι στόχοι που θέτετε για τη Ζώνη;

«Ανάμεσα σε άλλα θα σημείωνα τα εξής: Εκπόνηση Στρατηγικού πλάνου με όραμα και γνώση για την ανάπτυξη της καινοτομίας και της εξ αυτής ορμώμενης νέας οικονομίας.

Χαρτογράφηση των ειδικών πλεονεκτημάτων, τεχνολογίας και ανθρώπινου δυναμικού (Mapping of assets, know how, and human capital potential) της μητροπολιτικής Θεσσαλονίκης. Σειρά εκδηλώσεων/δράσεων με σκοπό τη καλλιέργεια της αντίληψης «Θεσσαλονίκη μία Ευρωπαϊκή περιοχή που θα πρέπει να ανταγωνιστεί αυτοδύναμα σε επιλεγμένους τομείς στην ιδιαίτερα απαιτητική παγκόσμια αγορά υψηλής τεχνολογίας και βιομηχανίας».

Παρουσίαση, lobbying δράση και δυναμική εκπροσώπηση της Θεσσαλονίκης με όχημα τη Ζώνη σε ποικίλους διεθνείς οργανισμούς, συνέδρια, fora που εστιάζουν στη καινοτομία και τις εφαρμογές αυτής.

Προσέλκυση καινούργιων αλλά και αξιοποίηση τυχόν υπάρχοντων στελεχών με business development skills και εμπειρία που τόσο λείπουν από τις περισσότερες περιοχές της Ευρώπης συμπεριλαμβανομένης της Θεσσαλονίκης.

Διεκδίκηση χρηματοδότησης από ανταγωνιστικά Ευρωπαϊκά προγράμματα που εστιάζουν σε καινοτομία, SMEs, ζώνες, clusters, networking etc. από DG Enterprise, Research, EIB κ.α.

Διεκδίκηση της πρώτης ιδιωτικής επένδυσης στη Ζώνη από κεφάλαια του εξωτερικού ή εσωτερικού σαν συνέπεια της στρατηγικής σημασίας του όλου εγχειρήματος.

Επίτευξη της πρώτης εμπορικής/ερευνητικής συμφωνίας αξιόλογου μεγέθους με βάση τα Ευρωπαϊκά standards μεταξύ μεγάλης εταιρίας του εξωτερικού από τη μία μεριά και με εταιρία ή ερευνητικό φορέα της Ζώνης από την άλλη.

Ενέργειες για να γίνει η Ζώνη «reference point» καινοτομίας και νέων τεχνολογιών στη Νοτιοανατολική Ευρώπη με διεθνή απήχηση και συνεπαγόμενο όφελος για ολόκληρη τη μητροπολιτική Θεσσαλονίκη».

• Σημαντική η επίτευξη συμφωνιών μεταξύ ερευνητικών φορέων και μεγάλων επιχειρήσεων του εξωτερικού.

• Κοινή στρατηγική για όλους τους τοπικούς φορείς κάτω από κρατική χρηματοδότηση που εστιάζουν στην έρευνα, καινοτομία, και επιχειρηματικότητα.